

Educatieve Agenda Limburg

April 2016

Een samenwerking van de kennisinstellingen hoger onderwijs, het
middelbaar beroepsonderwijs, besturen van het primair en voortgezet
onderwijs en de Provincie Limburg

Inhoudsopgave

Educatieve
Agenda
Limburg

Educatieve Agenda Limburg.....	3
Inleiding.....	3
Samenwerking.....	5
Proactieve kwaliteitszorg.....	8
OnderwijsMonitor Limburg.....	9
Microprojecten en leergemeenschappen.....	11
Doorbraakprojecten.....	12
Een goede start voor leerkrachten in het basisonderwijs.....	12
Docentprofessionalisering in regionale leercentra.....	13
Leraar je bent het al!.....	14
Expertteam mbo onderwijs en arbeidsmarkt.....	15
Verspreiding.....	15
Website en webtijdschrift.....	16
Media.....	16
Governance.....	17

Doorlopend werken aan de kwaliteit van het onderwijs is een cruciale factor voor de verdere ontwikkeling van de provincie Limburg. De tijd van eenvoudige verbeteringen is echter voorbij. Om systematisch te werken aan de kwaliteit van onderwijs is duurzame samenwerking tussen onderwijspartijen onderling én samenwerking tussen het onderwijs en kennisinstellingen essentieel. Deze samenwerking komt in de praktijk vaak moeilijk tot stand of beperkt zich tot losse initiatieven. In Nederland en ook in andere westerse landen zoekt men naar mogelijkheden om onderwijsonderzoek en onderwijspraktijk dichter bij elkaar te brengen om op die manier meer van elkaar te leren en onderwijs verder te verbeteren. Het Limburgse onderwijs heeft een goede reputatie en Limburg beschikt over vier kennisinstellingen met elk veel expertise op het terrein van onderwijs. De Educatieve Agenda Limburg beoogt stap voor stap de samenwerking tussen de onderwijspartijen te vergroten, zodat gewerkt kan worden aan onderwijs waarin alle talenten worden benut, onderwijs dat bijdraagt aan welvaart en welzijn in de provincie en onderwijs dat mensen goed voorbereidt voor de arbeidsmarkt. Deze notitie geeft een beeld van de activiteiten binnen de Educatieve Agenda Limburg die in de afgelopen periode zijn uitgevoerd, waaronder de samenwerkingen, de proactieve kwaliteitszorg, de doorbraakprojecten en de regionale en landelijke verspreiding van de opbrengsten.

Inleiding

De Educatieve Agenda Limburg (EAL) is een samenwerkingsverband tussen de vier instellingen hoger onderwijs (Zuyd Hogeschool, Universiteit Maastricht, Fontys Hogeschool, Open Universiteit), de schoolbesturen van het primair en voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs en de Provincie Limburg. Informeren, dialoog en samenwerking tussen de betrokken partijen in het Limburgse onderwijs staan centraal. Hiermee worden bestaande kennis, ervaringen en expertise bij de verschillende partijen optimaal gebruikt. De twee hoofddoelstellingen van de EAL zijn het behouden en uitbreiden van goed onderwijs en een efficiënte aansluiting van dat onderwijs op de arbeidsmarkt in de provincie Limburg. Onderwijs waarin leerlingen dingen leren die goed zijn afgestemd op hun talenten en interesses en op de behoefte vanuit de maatschappij en arbeidsmarkt en waarin leerkrachten zich verder kunnen professionaliseren.

De EAL is gestart in 2014 door een samensmelting van twee bestaande initiatieven.

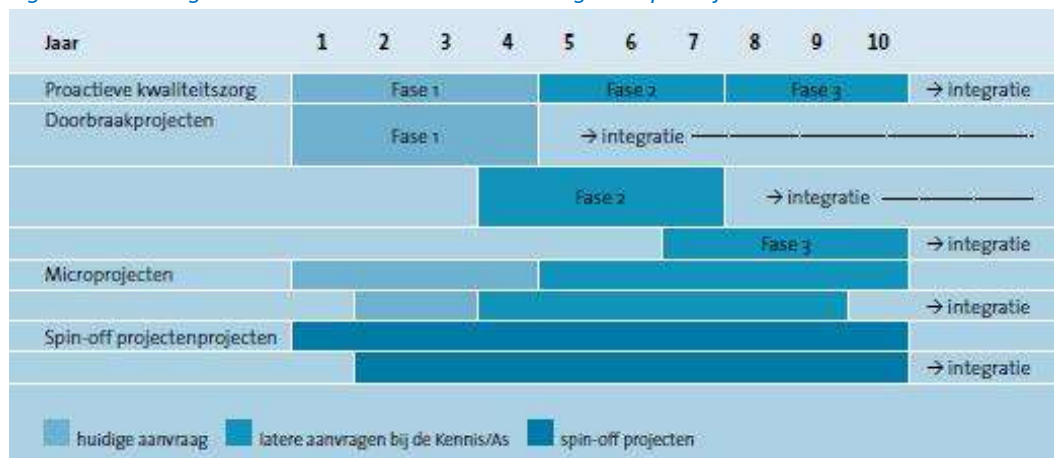
1. Samenwerking tussen de instellingen voor hoger onderwijs en de Limburgse besturen voortgezet onderwijs op verzoek van de Provincie Limburg. Doel is te zorgen voor hogere onderwijskwaliteit, betere aansluiting op de arbeidsmarkt en versterking van de maatschappelijke structuur in de provincie. Een groeiend tekort aan leerkrachten voor de kernvakken in het voortgezet onderwijs en de vraag vanuit het primair, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs naar scholings- en professionaliseringstrajecten voor leerkrachten vormen aanleiding voor deze samenwerking.
2. Samenwerking tussen Limburgse scholen en schoolbesturen in het primair en voortgezet onderwijs en de Universiteit Maastricht vanuit een aanjaagsubsidie van de provincie. Doel is het bijeenbrengen van informatie over het onderwijs aan leerlingen van 4 - 15 jaar, het voeren van dialoog en opzetten van gezamenlijke projecten voor onderwijsverbetering. Concentraties van achterstandsleerlingen in bepaalde regio's, lastige overgangen tussen onderwijsfasen, verkeerde studie- en beroepskeuzes en de gevolgen van nieuw beleid rondom passend onderwijs voor een provincie met veel leerlingen in het speciaal onderwijs vormen aanleiding voor deze samenwerking.

Onderzoekers aan kennisinstellingen, maar ook leerkrachten en andere betrokkenen op scholen of binnen schoolbesturen werken vaak ieder voor zich aan de kwaliteit van het onderwijs. Er kan echter veel van elkaar worden geleerd en meer worden bereikt door samen te werken. De ervaringen en de expertise van het onderwijsveld kunnen heel verrijkend zijn voor het wetenschappelijk onderzoek, terwijl de expertise van de onderzoekers heel waardevol is voor de mensen in de onderwijspraktijk. Door samen goede gegevens in kaart te brengen hoe het onderwijs er voor staat en door samen te werken aan de ontwikkeling van het onderwijs, groeit de innovatiekracht. Deze samenwerking is echter verre van eenvoudig. Onderwijs- en kennisinstellingen hebben elk hun eigen logica en doelstellingen en ze spreken elk een eigen taal. Samenwerking kost daardoor veel tijd. Door de druk om te presteren wordt die tijd onvoldoende gevonden. Door deze samenwerking te stimuleren en actief te ondersteunen wil de EAL dit doorbreken.

Onderwijsonderzoek is sterk in ontwikkeling, mede doordat op brede schaal wordt ingezien dat zowel de schakel tussen onderzoek en onderwijs als de samenwerking binnen het onderzoek en onderwijs zelf moet worden versterkt om de innovatiekracht van het onderwijs te versterken. Met de EAL vervult Limburg een voorbeeldrol in deze ontwikkeling. Steeds meer zal een goede samenwerking tussen onderwijs en onderzoek een voorwaarde zijn voor te verdelen middelen. Door in te zetten op deze samenwerking in de EAL profiteert Limburg dus niet alleen van de impuls die van deze samenwerking uit gaat, maar dient dit initiatief ook als een katalysator voor nieuwe innovaties.

De EAL is voorzien als een programma met een uniek, langjarig commitment van diverse partijen voor ten minste tien jaar. De activiteiten vinden gefaseerd plaats (figuur 1). De eerste fase heeft betrekking op de eerste vier jaar waarin het werken aan een viertal doorbraakprojecten en de proactieve kwaliteitszorg centraal staat. Na afloop van deze fase vindt een evaluatie plaats en integratie van de vier doorbraakprojecten in de reguliere activiteiten van de onderwijsinstellingen en ook wordt nagegaan in hoeverre activiteiten uit de kwaliteitszorg al in het reguliere onderwijsproces geïntegreerd kunnen worden. Met andere woorden de effectieve oplossingen worden opgeschaald en gecontinueerd in de bestaande structuren.

Figuur 1: Fasering van de EAL- van start tot inbedding in de praktijk

Aan het einde van het derde jaar wordt in gezamenlijkheid met alle partners - in geval men de EAL als instrument voor samenwerking binnen het onderwijsveld succesvol acht - een plan gepresenteerd voor de tweede fase. Op basis van de monitoring en dialoog worden nieuwe projecten geformuleerd die inspelen op de actualiteit. Ook wordt geëvalueerd of de samenwerking en dialoog op de juiste manier plaatsvinden en bruikbare informatie opleveren of dat bijsturing of een andere aanpak nodig

is. Na de periode van tien jaar zullen de activiteiten een regulier onderdeel vormen van de activiteiten van de scholen en kennisinstellingen en door de instellingen zelf of met externe financiering bekostigd worden. Essentieel daarvoor is een kritische evaluatie, met elkaar, van de effectiviteit van de activiteiten, gedurende de verschillende fasen. Dit betekent dat activiteiten die niet effectief blijken, bijgestuurd of zelfs stopgezet moeten worden.

Deze notitie geeft een beeld van de activiteiten die in de afgelopen periode (2014-2015) binnen de EAL zijn uitgevoerd. Het gaat hierbij om de verkenning en start van concrete *samenwerkingen*, het verder uitwerken van de *OnderwijsMonitor Limburg*, het vormgeven van *microprojecten en leergemeenschappen* voor verdere professionalisering van leerkrachten, het vormgeven van de *doorbraakprojecten* en de *verspreiding* van de opbrengsten. In de “voortgang 2015 in detail” zijn de activiteiten meer gedetailleerd weergegeven.

Samenwerking

De primaire doelstelling van de EAL is het bevorderen van de dialoog en samenwerking tussen alle partijen die betrokken zijn bij het onderwijs in Limburg, om zo het onderwijs verder te verbeteren en te zorgen voor een efficiënte aansluiting van dat onderwijs op de Limburgse arbeidsmarkt. De betrokken partijen zijn de scholen, schoolbesturen en kennisinstellingen in Limburg, maar ook andere partijen die een rol spelen, zoals het bedrijfsleven, de GGD, de gemeenten, de Provincie Limburg, en andere instellingen. Door een structurele dialoog en samenwerking wordt de beschikbare kennis en – vaak complementaire– expertise van de verschillende spelers in het onderwijsveld optimaal benut en omgezet in concrete initiatieven waarmee wordt nagegaan wat wel en wat niet werkt als onderwijsverbetering. Dit gebeurt op een continue, cyclische manier (figuur 2) waarbij ook steeds de juiste gegevens worden verzameld die nodig zijn om projecten te evalueren en het benodigde beeld te krijgen hoe het onderwijs ervoor staat. Belangrijk is overigens dat de dialoog op verschillende niveaus plaatsvindt, niet enkel op bestuursniveau. Het doordringen tot de verschillende lagen binnen het onderwijs is geen eenvoudige opgave en vereist een intensieve fase van verkenning van elkaars wereld en het leren spreken van elkaars taal. Deze verkenning vindt momenteel plaats en uit zich al in enkele concrete samenwerkingsverbanden.

Figuur 2: Structureel proces van samenwerking en monitoring in het Limburgse onderwijs

Van dialoog naar projecten

In 2015 is een duidelijke groei te bemerken van het aantal contacten tussen onderwijspartijen waarbij de EAL als platform dient. Schoolbestuurders, directeuren, teamleiders en leerkrachten benaderen (docent-)onderzoekers om mee te denken over concrete vraagstukken waar ze mee worstelen, zoals de professionalisering van leerkrachten, de ontwikkeling van het strategisch plan voor de eigen school of het bestuur voor de komende jaren, de ontwikkeling van een volledig nieuw onderwijsconcept voor de school in een veranderende markt (bijv. door krimp) of omgeving (bijv. door de tunnel onder de A2), het stimuleren van de keuze voor technische opleidingen, maar ook hoe leerlingen op een technasium contact kunnen leggen met onderzoekers in het kader van het vak onderzoek & ontwerpen. Ook betrekken scholen onderzoekers bij het ontwerp van onderzoek, soms ook voor een promotietraject voor een leraar met een lerarenbeurs. Bij de start van een project is er vooral sprake van het met elkaar sparren over de juiste invulling van het project, waarna de onderzoekers in latere fases zorgen voor effectieve monitoring. Voorbeelden van concrete projecten zijn:

- Het STEM II-project in Zuid-Limburg dat gericht is op onderzoekend leren op de basisschool.
- Het MEGAband project in Midden-Limburg, een experimenteel onderzoek naar de effecten van het vergroten van de keuzevrijheid bij leerlingen binnen een roosterruimte met aanbod van (non)-cognitieve activiteiten (de MEGAband). Dit wordt in 2016 afgesloten. Uit de resultaten van de kwantitatieve analyse blijkt dat de MEGAband een positief effect heeft op sociaal-emotionele uitkomsten bij leerlingen (o.a. toegenomen diplomaverwachting en tevredenheid met docent) en op cognitieve resultaten (o.a. stijging op de vakken Nederlands en geschiedenis). Er is geen negatief effect gevonden van de MEGAband op non-cognitieve aspecten noch op cognitieve van leerlingen.
- Een project van SVOPL en Limburg Economic Development waarbij leerlingen op de middelbare school in contact gebracht worden met technische bedrijven om op die manier de keuze voor techniek te stimuleren.
- Een experimenteel onderzoeksproject naar het effect van Engels op de basisschool vanuit het TTO-onderwijs op middelbare scholen in Noord-Limburg.
- Promotiebeurs Maartje Janssen (BC Broekhin) over zelfregulerend leren, keuzevrijheid, toetsen en metacognitieve vaardigheden in samenwerking met Universiteit Maastricht.

In november 2015 is een symposium georganiseerd over het landelijke voorstel te komen tot een nieuw curriculum in het onderwijs, Onderwijs2032. Het initiatief hiertoe was genomen door Hans Teunissen, gedeputeerde onderwijs in Limburg, die *merkte dat dit advies over de toekomst van het onderwijs iets teweeg bracht en het platform Onderwijs2032 wilde voeden met Limburgse inspiratie, voorbeelden en ideeën*. De EAL bracht geïnteresseerden bijeen. Op de bijeenkomst waren ongeveer 150 aanwezigen, onder wie schoolbestuurders, schooldirecteuren, docenten, leerlingen, onderzoekers en beleidsmakers. Aan de deelnemers was vooraf gevraagd welke thema's ze het belangrijkste vonden. Thema's die naar voren kwamen waren creativiteit en nieuwsgierigheid, taalvaardigheid, en kennis van de wereld in minder vakken¹. Het symposium heeft aanleiding gegeven tot een verdieping van de dialoog op deze terreinen en gesprekken met schoolleiders en

¹ Een inhoudelijke beschrijving van de discussie over deze thema's onderbouwd met cijfers uit een enquête zijn te vinden in het webtijdschrift van de EAL, educatieveagendalimburg.nl/bijdragen/curriculum/onderwijs2032-limburg.

leerkrachten hoe tegemoet te komen aan de behoeften voor een nieuw curriculum. Dit blijft komende tijd een thema van gesprek. Daarnaast is vanuit Limburg een document aangeboden aan het platform2032 met de bijdragen vanuit het onderwijsveld en onderzoek.

Onderzoekers op kennisinstellingen die (nog) geen deel uitmaken van het directe consortium van de EAL, benaderen de projectleiders van de EAL omdat ze onderzoek willen uitvoeren op scholen. Deze onderzoekers worden in contact gebracht met de scholen om eerst te verkennen of de vragen door de scholen worden herkend en of er draagvlak is om gezamenlijke projecten op te starten. Ook wordt afstemming met andere projecten in de regio verkend, zoals het Opeduca-project, Techniekpakt of de evaluatie van cultuureducatie door SIEN.

Van kennis- en gegevensuitwisseling naar inzicht/antwoorden

Op basis van de kennis- en gegevensuitwisseling kan steeds vaker een antwoord worden gezocht op vragen uit het onderwijsveld, vooral vragen van schoolbestuurders of schooldirecteuren die een beter beeld willen van bepaalde ontwikkelingen binnen hun eigen bestuur, bijvoorbeeld van het aantal allochtone leerlingen op de eigen scholen in het kader van gemaakte prestatieafspraken, of taalachterstand in Parkstad. Met betrekking tot dit laatste thema geeft de OnderwijsMonitor inzicht in de taalaspecten in het zowel het primair als het voortgezet onderwijs. Zo laten de cijfers zien dat de taalachterstand in de centrale eindtoets basisonderwijs bij leerlingen in Parkstad in vergelijking met andere leerlingen in Limburg groter is dan de rekenachterstand, en dat dit verschil vooral bij de inhoudelijke onderdelen van taal zoals samenvatten en begrijpend lezen zit. Leerlingen in Parkstad scoren, gezien hun algehele niveau, relatief goed op technische onderdelen als spelling en interpunctie. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat scholen vanwege de taalachterstand extra aandacht aan taal besteden, maar dat dit meer invloed heeft op de technische kant dan op de inhoudelijke aspecten van de taal. Komende periode zal dit nader worden onderzocht en besproken met betrokkenen in Parkstad.

Regelmatig worden workshops georganiseerd om samen een bepaald thema goed door te lichten en te kunnen komen tot een oplossingsstrategie. Onderzoekers krijgen hierdoor een beeld van wat er speelt in het veld en professionals krijgen een beeld van recente inzichten uit het onderzoek. Gezamenlijk wordt gezocht naar mogelijkheden voor samenwerking om het onderwijs verder te ontwikkelen en/of aanbevelingen te doen voor schoolbeleid. Zo werken docenten van het voortgezet onderwijs, onderzoekers en de Inspectie van het Onderwijs al enige tijd samen aan een analyse van de overgang po-vo en de afstroom in de onderbouw.² In 2015 is een start gemaakt met een serie workshops over het thema passend onderwijs. Het ging hier vooral om verkenning en illustratie van de thematiek en het leren spreken van elkaars taal. In april 2016 staat een werkconferentie met een breder publiek gepland over dit thema in de ECI fabriek in Roermond.

---

²Zie voortgangsrapportage EAL 2014, en ook www.academischewerkplaatsonderwijs.nl/?cID=149?val=228.

Van kern naar context

Om tot een compleet beeld te komen van de thematiek in het Limburgse onderwijs, is het belangrijk om de leerling en de leraar ook in een bredere context te zien. Daarom worden op allerlei manieren ook andere partijen bij de EAL betrokken, naast de kennis- en onderwijsinstellingen die al partner zijn. Er zijn gesprekken gevoerd met MKB-Limburg en met Kinderen Ons Vak waar opleiders en werkgevers op het gebied van voorschoolse educatie elkaar ontmoetten. Ook zijn gesprekken gevoerd met andere organisaties op het terrein van voor- en voegschoolse educatie (JGZ en gemeenten), en passend onderwijs (samenwerkingsverbanden, speciaal onderwijs).

Tot slot ontmoeten vertegenwoordigers van de diverse partijen elkaar ook in de stuurgroep van de EAL. De stuurgroep is sinds de start van de EAL zes keer bij elkaar geweest en heeft gesproken over de wijze waarop samenwerking tussen de Limburgse onderwijs- en kennisinstellingen kan worden bevorderd. Ook houdt zij zich bezig met de vraag wat de belangrijkste prioriteiten zijn in de verbetering van het Limburgse onderwijs. Als overkoepelende thema's zijn momenteel genoemd: doorlopende leerlijn: van aansluiting naar verbinding, samen werken aan systematische kwaliteitsverbetering en Community Learning centers waarin ook het bedrijfsleven partner is, de rol van technologie in het onderwijs, onderzoekend en ontwerpnd leren bij leerlingen en leerkrachten, gevolgen van krimp in het onderwijs. In het voorjaar van 2016 worden een aantal bijeenkomsten georganiseerd met vertegenwoordigers van de besturen in het primair en voortgezet onderwijs uit de hele provincie om te zien of deze thema's overal op de agenda staan of dat er andere urgente thema's zijn. Vervolgens wordt aan de hand van de belangrijkste thema's nagegaan of er lopende projecten zijn op deze terreinen en in hoeverre deze verbeteringen opleveren. Daar waar nodig zullen de bestaande initiatieven worden bijgestuurd, of zullen nieuwe of aanvullende projecten worden opgestart.

De komende periode worden de bestaande samenwerkingen verder uitgediept en uitgebreid, en wordt sterk ingezet op het ontwikkelen van concrete activiteiten voor verdere verbetering van het onderwijs en het uitproberen van innovaties hieromtrent. Cruciaal is ook dat de bekendheid van de EAL als platform verder wordt uitgebreid en de leraar in de klas nog meer wordt bereikt. Dit wordt gedaan door de organisatie van themabijeenkomsten, het verspreiden van de doelen en methoden van de EAL, het onder de aandacht brengen van grote en kleine innovatieve projecten in het onderwijs, en het verder uitbreiden van het webtijdschrift. De start die in 2015 is gemaakt met het betrekken van scholen in Midden- en Noord-Limburg alsook verdere verkenning van samenwerking met betrokkenen die nu niet participeren in de EAL (zoals instellingen die zich bezighouden met voorschoolse educatie of passend onderwijs) wordt doorgezet. De samenwerking met het bedrijfsleven wordt nader verkend, vooral waar het gaat om de directe aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt maar ook waar het gaat om de samenwerking binnen het onderwijs bij het vormgeven van het curriculum. De functie van de EAL als platform voor het Limburgse onderwijs groeit op deze wijze en neemt steeds meer vorm aan.

Proactieve kwaliteitszorg

De proactieve kwaliteitszorg bestaat uit de OnderwijsMonitor Limburg, de microprojecten en leergemeenschappen. De kwaliteitszorg bevordert de dialoog en samenwerking tussen de personen en instellingen die bij de EAL betrokken zijn door kennis, expertise en gegevens over het onderwijs bijeen te brengen en te delen. Essentieel is dat niet alleen alle relevante partijen een rol spelen, maar ook dat verschillende lagen binnen de verschillende partijen gehoord worden. Het onderwijs verbetert niet door grootse plannen die van bovenaf komen, maar moet worden gevoed door kennis en ervaring

uit wetenschap en praktijk, en gebaseerd zijn op samenwerking, eigenaarschap en een grondige, gezamenlijke verkenning van de problematiek.

Op individuele scholen wordt veel informatie verzameld maar deze wordt nauwelijks samengebracht op een hoger niveau. Dit voor elkaar krijgen is ook niet vanzelfsprekend, en het belang van een uniforme gegevensverzameling moet goed worden bekeken en gedeeld. Landelijk zijn er enkele pogingen gedaan om een cohortstudie op te zetten in het onderwijs, maar vooral het volgen van leerlingen door de tijd en het betrekken van het onderwijsveld zelf bleken belangrijke struikelblokken. Dit zijn cruciale ingrediënten voor de proactieve kwaliteitszorg in de EAL, naast dat de gegevens ook worden samengebracht op een geaggregeerd niveau, zodat ook regionale analyses gemaakt kunnen worden. Aan de hand van de gegevensuitwisseling en de bijbehorende dialoog ontstaat een beeld over hoe het Limburgse onderwijs ervoor staat en hoe de aansluiting daarvan is op de arbeidsmarkt, worden de belangrijkste vragen in de onderwijspraktijk blootgelegd, kan beleid bijgesteld worden en kunnen effecten van onderwijsbeleid en -methodes, interventies en (doorbraak)projecten geëvalueerd worden.

OnderwijsMonitor Limburg

Het afgelopen jaar is intensief met leerkrachten, teamleiders, schooldirecteuren en -bestuurders gesproken over het hoe en waarom van het verzamelen van gegevens. Wat zijn de gegevens die leerkrachten, schoolleiders en bestuurders nodig hebben om de voortgang van leerlingen (in de breedste zin van het woord) of kwaliteit van het onderwijs te meten? Wat wordt er al verzameld en zijn deze gegevens toereikend? Welke aanvullende gegevens zijn waardevol en aanvullend? Hoe kunnen deze gegevens toegevoegd worden? En op welke manier moet terugkoppeling van de gegevens gebeuren zodat ze zinvol en bruikbaar zijn? Deze dialoog vindt plaats in individuele gesprekken tussen betrokkenen uit het onderwijs en onderzoekers, maar ook in netwerkbijeenkomsten met leerkrachten en schoolleiders. Het insteken van de dialoog over de te verzamelen gegevens op de verschillende niveaus in de organisaties is van essentieel belang. Bestuurders hebben behoefte aan andere informatie dan leerkrachten en het is niet vanzelfsprekend dat deze in één monitor (kunnen) worden verzameld. Anderzijds is er juist een sterke behoefte om de verschillende soorten informatie in een gezamenlijke dataverzameling te verkrijgen, zodat de belasting op de scholen zo minimaal mogelijk is en er een breed en volledig beeld ontstaat.

Zowel in het primair als voortgezet onderwijs zijn gesprekken gevoerd om te komen tot verdere uitbreiding van de deelname aan de OnderwijsMonitor Limburg. De stabiele deelname van het complete voortgezet onderwijs in Midden-Limburg vormt een goede basis voor gesprek in dit deel van de provincie. De gesprekken lopen ook deels via de samenwerkingsverbanden passend onderwijs, omdat deze de noodzaak voelen tot het leveren van systematische regionaal vergelijkbare gegevens. Daarnaast is gesproken met het praktijkonderwijs in Roermond over aansluiting bij de OnderwijsMonitor. In 2016 loopt een pilot waarmee nagegaan wordt welke additionele informatie er in het praktijkonderwijs nodig is, en welke zaken lastig af te nemen zijn hier (bijvoorbeeld toetsen en leerlingvragenlijsten). Ook in Noord-Limburg zijn positieve gesprekken gevoerd met het voortgezet onderwijs om daar ook deelname aan de monitor te herintroduceren. In het middelbaar

beroepsonderwijs zijn verkennende en positieve gesprekken gevoerd (Arcus) over de te verzamelen gegevens en koppeling aan eerdere cohorten uit de OnderwijsMonitor Limburg. In 2016 wordt dit verder doorgepakt. In het hoger beroepsonderwijs is een eerste try out koppeling gedaan met havo- en vwo- leerlingen uit de OnderwijsMonitor en leerlingen van Zuyd. Een kleine 70 procent van de leerlingen werd teruggevonden. In 2016 wordt verder gesproken over de te verzamelen informatie en stroomlijning van de koppeling van gegevens. Dit om loopbanen van leerlingen meer gedetailleerd in kaart te kunnen brengen.

Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met andere samenwerkingsverbanden, zowel nationaal als internationaal, over hoe een dergelijke gegevensverzameling in samenwerking tussen het onderwijsveld en onderzoek op te zetten en aan te pakken (bijv. de samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs, GGD, de Inspectie van het Onderwijs, Universiteit Utrecht, Universiteit Twente en de Universiteit van Tübingen). Bij deze verkenningen worden interessante ontwikkelingen met betrekking tot het meten van schoolprestaties van leerlingen meegenomen, zoals adaptief en diagnostisch toetsen. Hierover zijn gesprekken geweest met een aantal scholen en organisaties zoals Cito, het College voor Toetsen en Examens (CvTE) en A-Vision³.

Het uitgangspunt van de gegevensverzameling is het stroomlijnen van de diverse bestaande gegevensverzamelingen om zo te komen tot een monitor waarin met minimale belasting een maximale meerwaarde wordt behaald. Daarnaast is het doel om de gehele onderwijsketen in Limburg in beeld te brengen: van peuterspeelzaal of kinderdagverblijf tot hoger onderwijs, van Zuid tot Noord en van zowel regulier als speciaal onderwijs. Momenteel worden er gesprekken gevoerd met schoolbesturen po in Midden- en Noord-Limburg, met mbo- en ho-instellingen en met diverse voorschoolse partners om de toetreding tot de monitor te verkennen en op te starten. Ook is met diverse instellingen gesproken die gegevens verzamelen (bijv. CBS, Vensters voor verantwoording, JGZ/GGD, Monitor Passend Onderwijs, ASL Profiel) om na te gaan in hoeverre activiteiten gestroomlijnd kunnen worden. In de komende periode zullen nog meer van deze gesprekken plaatsvinden, onder meer met partijen die schoolkwaliteit meten met commerciële instrumenten (kwaliteitsscholen, Beekveld en Terpstra). Tot slot onderzoekt een projectteam hoe gezorgd kan worden voor de juiste technische en juridische borging van gegevenskoppeling, -verzameling en -opslag.

In 2015 zijn in groep 2 en 8 van het basisonderwijs gegevens verzameld over de achtergrond van leerlingen en over cognitieve en sociaal-emotionele aspecten. Daarnaast zijn administratie- en toetsgegevens verzameld. In 2016 worden vergelijkbare gegevens verzameld in de derde klas van het voortgezet onderwijs. In eerste instantie vindt terugkoppeling plaats via digitale rapportage waartoe betrokkenen op scholen en bij besturen inlogcodes ontvangen. In het primair onderwijs lag dit systeem er al en in het voortgezet onderwijs is dit opgezet. Plugins op bestaande systemen (bijvoorbeeld MagnaView) worden nu ook in kaart gebracht en daar zal in 2016 verder naar gekeken worden. In dit kader zijn ook de administratiesystemen (Magister/SOMtoday) verkend op enkele scholen om te zien in hoeverre de terugkoppeling hierop afgestemd kan worden zodat het gebruiksgemak verhoogd wordt. Er is daarnaast gesproken over een meer dynamisch systeem van terugkoppeling waarbij er altijd terugkoppeling is over een set vaste parameters, maar waarnaast een thematische terugkoppeling plaatsvindt die zowel op binnenschools, bovenschools als regionaal niveau informatie geeft.

---

³ Ontwikkelaar van alternatieve eindtoets basisonderwijs.

Naast de digitale terugkoppeling zijn zowel in het primair als voortgezet onderwijs presentaties of workshops georganiseerd op scholen voor bestuurders, directeuren en leerkrachten ter verdere toelichting op de gegevens of om samen met directeuren achter de computer naar de gegevens te kijken. Bij een aantal besturen heeft dit laatste plaatsgevonden in het kader van het opstellen van het strategisch plan voor de school. Op basis van de terugkoppeling kan de directeur deels bepalen waar de belangrijkste uitdagingen liggen en ook of doelstellingen behaald zijn. Deze uitwisseling van de verzamelde gegevens en de bijbehorende dialoog (analyseren en samen interpreteren) moet leiden tot een beeld van hoe het Limburgse onderwijs ervoor staat, het blootleggen van de belangrijkste vragen in de onderwijspraktijk en evaluatie van beleid, methoden, interventies en (doorbraak)projecten.

Regionale rapportage op basis van de cijfers uit de OnderwijsMonitor Limburg komt nu op gang omdat de gegevens uit de verschillende databronnen nu gekoppeld zijn en er meerdere cohorten beschikbaar zijn zodat trends geschetst kunnen worden en betrouwbare analyses kunnen worden gedaan. Er zijn al bijdragen gemaakt over de verschillen tussen jongens en meisjes bij de centrale eindtoets basisonderwijs, motivatie van leerlingen, verschillen tussen advies van leerkracht en advies op basis van de eindtoets bij de overgang po-vo, en de effecten van voor- en vroegschoolse educatie op de ontwikkeling van leerlingen. Deze studies zijn in 2015 gepresenteerd aan en besproken met het veld. Deze aanvullende dialoog is nodig om te komen tot een compleet beeld van wat er speelt en geven input voor aanvullende analyses alvorens met een rapportage naar buiten te komen die de stand van zaken in het Limburgse onderwijs weergeven. Deze worden echter voor de zomer van 2016 verwacht.

Ook wordt in groeiende samenwerking steeds gekeken naar mogelijkheden om de gegevens van de OnderwijsMonitor Limburg te gebruiken voor evaluatie van andere onderzoeksinitiatieven en onderwijsinnovaties. Zo worden de gegevens al gebruikt in het KennisAs-project 'De gezonde basisschool van de toekomst', in projecten op het gebied van studiekeuze in samenwerking met ASL Profiel, bij cultuureducatie op de basisschool, en in een samenwerkingsproject van Piet Eichholtz (UM) met Movare waarin de relatie tussen de kwaliteit van gebouwen en leerprestaties wordt onderzocht.

De dialoog met de scholen en de gegevens die verzameld worden via de OnderwijsMonitor Limburg worden ook benut voor wetenschappelijk onderzoek naar mogelijkheden om het onderwijs te verbeteren. In de voortgangsrapportage 2014 worden enkele voorbeelden genoemd van onderzoeken die nog steeds lopen, waaronder (talent)ontwikkeling op school, onderwijsinterventies en de rol van onderzoek daarin, schoolkeuze en een vergelijking van de centrale eindtoets basisonderwijs met het advies van de leerkracht. Enkele voorbeelden van nieuwe onderzoeken die in 2015 zijn opgestart na dialoog met het onderwijsveld zijn: meten van cognitie, bewegen en cognitieve ontwikkeling, meten en bevorderen van creativiteit in het onderwijs, en gepersonaliseerd leren.

Microprojecten en leergemeenschappen

De dialoog en gegevensuitwisseling leiden tot leergemeenschappen en microprojecten. De leergemeenschappen draaien om een structurele samenwerking tussen scholen en kennisinstellingen. Deze leergemeenschappen bieden een platform voor onderwijsprofessionals, lerarenopleiders, onderzoekers van kennisinstellingen, betrokkenen vanuit de Learning Labs en vertegenwoordigers van

andere beroepsterreinen (jeugdwerk, bedrijven) om met elkaar in contact te komen, kennis en ervaringen uit te wisselen en nieuwe ideeën te ontwikkelen die kunnen uitgroeien tot uiteenlopende regionale initiatieven (ook buiten het kader van de EAL). In 2015 zijn de mogelijkheden tot het vormen van leergemeenschappen verkend. Er is met leerkrachten gesproken over de vorm van de leergemeenschappen en in hoeverre men denkt dat deze functioneel en nuttig kunnen zijn. Uit deze gesprekken kwamen zeer uiteenlopende doelstellingen naar voren voor de leergemeenschappen en ook moet een duidelijke positionering naast bestaande *Communities of Practice* (cops) en *Communities of Learning* (cols) worden gekozen. Voor 2016 wordt binnen de stuurgroep hierover doorgepraat om te zorgen dat de leergemeenschappen in dat jaar gefaciliteerd kunnen worden.

Microprojecten zijn kleinschalige projecten die door één of meerdere leraren worden opgezet en uitgevoerd om inzicht te krijgen of een bepaalde, innovatieve strategie of methode werkt. De microprojecten bieden leraren de (financiële) mogelijkheid om hiermee aan de slag te gaan en hun professionele ontwikkeling te koppelen aan een verbetering van de eigen onderwijspraktijk. De wens van de leerkracht om iets in de eigen onderwijspraktijk te verbeteren is het vertrekpunt bij de microprojecten. In 2015 zijn de criteria vastgesteld waar de microprojecten aan moeten voldoen. Daartoe is eerst is bij andere organisaties zoals NRO, maar ook binnen de eigen onderwijsinstellingen vooral in het mbo en hbo met de kleinschalige “grassroots” projecten verkend welke eisen en procedures er zijn. Dit heeft geleid tot het uitzetten van een eerste ronde microprojecten in oktober 2015. Men kon indienen tot 1 december. In deze eerste ronde zijn 40 subsidie aanvragen ingediend voor een microproject, 14 aanvragen uit het primair onderwijs, 14 aanvragen uit het voortgezet onderwijs, en 12 aanvragen uit het middelbaar beroepsonderwijs. De aanvragen worden beoordeeld door leden van de stuurgroep en de projectleiders binnen de proactieve kwaliteitszorg en er zijn 15 aanvragen in de eerste ronde gehonoreerd. Dit betreft⁴:

- Primair onderwijs: ‘De plus klas’, Bs de Driesprong; ‘Executieve functies trainen in het dagelijkse onderwijs’, Bs ‘t Kirkeveldjse; ‘Beebot’, Bs. Sjtadssjool; ‘I Duif’, OBS Binnenstad Maastricht; en ‘Robots in de klas’, SBO de Blinker.
- Voortgezet onderwijs: ‘Virtual reality’, Dendron College; ‘Muziek ontwikkelen’, VO-scholen Maastricht en Conservatorium; ‘No more talking, take action’, Sophianum; ‘Het videoleerbedrijf’, Grotius College; en ‘Junior Building Academy’, Charlemagne College.
- Middelbaar beroepsonderwijs: ‘Beroepsgerichte schoolexamens Nederlands’, ROC Gilde Opleidingen; ‘Collectiv and more’, Arcus College; ‘Vakoverstijgend leren in contextrijke omgeving en moderne media’, ROC Leeuwenborgh; ‘IT security’, ROC Leeuwenborgh; en ‘Vitaliteit’, ROC Leeuwenborgh.

Doorbraakprojecten

Een goede start voor leerkrachten in het basisonderwijs

Veel afgestudeerden van de Pabo zijn startbekwaam maar moeten nog verder groeien in hun bekwaamheden om vakbekwaam te worden. Die verdere ontwikkeling vindt doorgaans plaats in de eerste jaren na diplomering als leerkracht. Deze periode noemen we de inductieperiode. Dit project ondersteunt en begeleidt beginnende leerkrachten in deze periode om zich te ontwikkelen van startbekwame tot basisbekwame leerkrachten. Het gaat hierbij specifiek om de groep recent gediplomeerde leerkrachten die tot nu toe als tijdelijke vervangers voor meerdere schoolbesturen werkten. Vanwege het gegeven dat zij geen dienstverband hebben bij een schoolbestuur vallen ze meestal buiten de boot van professionalisering. Dit is echter wel wenselijk omdat Limburg erop gericht moet zijn om alle recent gediplomeerden te

---

⁴ Voor samenvattingen zie website EAL.

behouden en verder te professionaliseren tot volledige basis- en daarna vakbekwaam, mede met het oog op de verwachte tekorten aan leerkrachten basisonderwijs die zich vanaf 2016/2017 in Limburg gaan manifesteren. Projectleiding van dit project ligt bij de Nieuwste Pabo.

Per 1 september 2015 is het inductieprogramma gestart met 12 beginnende leerkrachten. Er is met de deelnemende besturen (negen grote besturen primair onderwijs in Limburg) afgesproken om in de pilot met drie concrete onderdelen te werken: werkplekbegeleiding, coaching/intervisie en inhoudelijke bijeenkomsten rondom kennis/vaardigheden. De drie onderdelen zijn afgestemd op drie ontwikkelingstaken die van beginners gevraagd wordt om te volbrengen. De werkplekbegeleiding is gericht op de taak om in te groeien in het beroep en te socialiseren. De coaching/intervisie is gericht op de taak om als professional te ontwikkelen. De inhoudelijke bijeenkomsten zijn gericht op de taak om de kennis en vaardigheden uit te breiden rondom thema's als groepvorming, omgaan met verschillen, opbrengstgericht werken en oudergesprekken. Het inductietraject wordt op deze drie onderdelen in de komende periode verder ingericht. De aansturing van het project gebeurt door een Community of Learning 'Beginnende Leraren', waarin van elk bestuur een vertegenwoordiger zit. Zij overleggen maandelijks en bespreken de ontwikkeling en uitvoering van het programma.

Daarnaast heeft een voormeting plaatsgevonden onder deelnemers aan het inductietraject en een groep beginnende leerkrachten die niet deelnemen aan het traject. De meting betrof een digitale vragenlijst waarin de motivatie, competentie en arbeidsmarktpositie wordt gemeten. Halverwege het eerste jaar van de pilot zijn deelnemers en niet-deelnemers telefonisch bevraagd op de mate van ondersteuning die ze daadwerkelijk krijgen. Daaruit blijken opmerkelijke verschillen.

Docentprofessionalisering in regionale leercentra

De samenleving verandert volop. Om als onderwijsprofessional met deze veranderingen om te kunnen gaan en er op in te kunnen spelen, is het belangrijk dat je als leraar zelf de verantwoordelijkheid neemt voor het meegroeien met de veranderende eisen en mogelijkheden van de samenleving. Het project "Docentprofessionalisering leercentra" beoogt dat mogelijk te maken door regionale leercentra in het leven te roepen, waar leraren, lerarenopleiders en professionals uit bedrijfsleven en overheid elkaar ontmoeten om met elkaar en van elkaar te leren. Projectleiding van dit project is in handen van de Open Universiteit.

Met verschillende actoren (docenten, schoolleiders, bestuur, en maatschappelijk veld) zijn brainstorm sessies georganiseerd over het ontwerp van een regionaal leercentrum. Dit heeft de naam Heyy gekregen. In 2015 is een website ingericht om vraag en aanbod in het kader van docentprofessionalisering bijeen te brengen (<http://www.soml.nl/heyy/>). Ook zijn er in Roermond Seats2Meet plekken gecreëerd waar docenten en ondernemers elkaar fysiek kunnen ontmoeten en met elkaar van gedachten wisselen. In 2015 zijn meer dan 50 leraren en anderen actief betrokken in de kern van het te vormen netwerk en hebben meer dan 500 leraren met dit type professionalisering kennis gemaakt. Momenteel bestaat het professionaliseringsaanbod uit ongeveer 50 activiteiten, waarvan tien procent is

ontworpen in samenwerking met het bedrijfsleven (DocentPlus, CPS, School en Veiligheid, Loyalis Kennis en Consult, See Genius, IP Office,, Aha Consultants, P'PPR, en TU/e). Deze bedrijven zien het voornamelijk als hun maatschappelijke taak om bij te dragen aan de kwaliteit van leraren en het onderwijs. Inhoudelijk dragen zij bv. Bij waar het gaat om techniek, ICT, de veiligheid in de school en 21^e eeuwse kennis en vaardigheden. De activiteiten betreffen trainingen en bijeenkomsten over, onder andere, leermotivatie, feedback, pedagogisch-didactische vaardigheden, differentiëren, RTTI, mentortraining, starterstraining, mindfulness, stilstaan bij verdergaan, vitaal in je werk, stemtraining, provocatief coachen, iPad in de klas, diverse basiscursussen ICT-vaardigheden, VO content en it's learning. Ook organiseert Heyy in samenwerking met partners regelmatig inspiratiemiddagen en bendecafés rondom wisselende thema's, zoals wetenschap en techniek, persoonlijk leren, pedagogisch tact, en 21e eeuwse vaardigheden.

Leraar je bent het al!

Limburg staat voor de uitdaging om voldoende kwalitatief goede leerkrachten op te leiden, aangezien er bij ongewijzigd beleid in de komende jaren een grote mismatch ontstaat tussen de arbeidsmarkt-behoefte aan leraren op Limburgse scholen voor voortgezet onderwijs en het aanbod van afgestudeerden van de lerarenopleidingen. Het project 'Leraar je bent het al' bundelt daarom de krachten van scholen in het voortgezet onderwijs en de lerarenopleiding vanuit samenwerking en wederzijdse afhankelijkheid: het hoger onderwijs is gebaat bij goed geschoolde leerlingen en het voortgezet onderwijs is gebaat bij goed opgeleide leraren. Projectleiding van dit project ligt bij Fontys LerarenOpleiding Sittard (FLOS).

In de afgelopen periode is de activiteit 'Ranking the Class' als pilot uitgevoerd op een aantal middelbare scholen verdeeld over de hele provincie. Ranking the Class is een onderwijsactiviteit binnen de mentorlessen waarbij leerlingen elkaar 'ranken' op kenmerken en kwaliteiten van leraren. Hiertoe vullen leerlingen in eerste instantie individueel een online vragenlijst in. Daarna volgt een activiteit in de klas verzorgd door studenten van de Fontys Lerarenopleiding Sittard (FLOS). Het resultaat van deze activiteit is dat leerlingen zich bewust worden van hun potentiële kwaliteiten als leraar en daarmee de keuze voor een lerarenopleiding en het leraarschap serieus overwegen. Voor leerlingen die daarin interesse hebben is ook het proefstuderen op de FLOS opgezet.⁵ Dit betekent dat leerlingen acht weken op de FLOS studeren om te ervaren hoe het is om de lerarenopleiding te doen. Dit is nu twee maal aangeboden en wordt in de komende periode verder doorgezet. In 2015 hebben 30 leerlingen het tentamen gemaakt, vier leerlingen hebben het gehaald en drie zijn gezakt. De inschatting is dat 90 procent van de proefstudeerders gaat starten bij FLOS.

Naast de activiteiten in het voortgezet onderwijs is ook een aanvang gemaakt met het scouten van onderwijstalent binnen het mbo. De doelgroep mbo is erg heterogeen en met uitzondering van economie en techniek is er geen logische doorstroom van mbo naar een lerarenopleiding in de algemene vakken. De overgang van mbo naar hbo is niet altijd eenvoudig, soms vanwege deficiënties maar vaak ook omdat het hbo-niveau te hoog gegrepen is. Toch kent de lerarenopleiding ook zeer succesvolle studenten met een mbo-vooropleiding. Enkele van deze studenten zijn geportretteerd op banners en in een film. Doel hiervan is bewustwording van percepties en verwachtingen ten aanzien van mbo'ers en de feitelijke resultaten. Uiteindelijk is het de bedoeling dat mbo'ers zich geschikt voelen voor de opleiding en het beroep van leraar. Met de komst van de nieuwe afstudeerprofielen

---

⁵ Voor een filmpje zie <https://www.youtube.com/watch?v=IBnkQy2Y7p8>

(algemeen vormend en beroepsgericht) is dit een belangrijke doelgroep voor het opleiden van voldoende voor het vmbo en mbo bekwame leraren.

Expertteam mbo onderwijs en arbeidsmarkt

In 2015 is het doorbraakproject voor het middelbaar beroepsonderwijs vormgegeven. Er hebben diverse gesprekken plaatsgevonden om goed te duiden waar de grootste meerwaarde zit van een doorbraakproject. Het doorbraakproject is gericht op het in kaart brengen van het mbo in Limburg en richt zich op vier thema's: Leerlingenstromen mbo in kaart, regionale mbo-prognoses, Limburgse arbeidsmarkt, en macrodoelmatigheid mbo-aanbod. Doel is te komen tot goede, regionale prognoses over mbo-deelname, doorstroom van leerlingen en hun arbeidsmarktkansen alsook het doen van analyses op het terrein van achterstanden, regionale verschillen en studie- en beroepskeuze. Vanuit welke hoeken stromen leerlingen het mbo binnen? Welke weg volgen zij binnen het mbo en waar stromen ze vervolgens op de korte en langere termijn naartoe uit? Informatie over deze leerlingstromen helpt om knelpunten binnen het mbo en bij de aansluiting op de arbeidsmarkt in kaart te brengen. Gesignaleerde knelpunten zijn de gebrekkige en vooral fragmentarische dataverzameling op regionaal niveau en onvoldoende analyse van trends in het Limburgse mbo-onderwijs.

Er is een expertteam opgericht dat zich over deze vragen buigt. Naast de Universiteit Maastricht en onderzoekers van het Research Centrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA) nemen alle Limburgse mbo instellingen deel aan het Expertteam: Arcus College, Citaverde College, Gilde Opleidingen en ROC Leeuwenborgh. Het Expertteam zal concrete, in de mbo instellingen praktisch bruikbare resultaten opleveren. Tegelijk dient de manier van werken bij te dragen aan de ontwikkeling van duurzame expertise in eigen huis. Naast het doorbraakproject wordt op basis van gegevens uit de OnderwijsMonitor Limburg een analyse gemaakt waarom sommige leerlingen succesvol zijn in het mbo en andere niet. In hoeverre zijn er regionale verschillen zichtbaar of verschillen naar sociaaleconomische achtergrond? Welke rol speelt de eerdere ontwikkeling van de leerling op het middelbaar, maar ook het basisonderwijs, in de verklaring van deze verschillen?

Verspreiding

De EAL is het platform voor de stand van zaken, de ontwikkelingen en vernieuwingen in het Limburgse onderwijs. Het belangrijkste instrument is het persoonlijke contact tussen de betrokkenen: het daadwerkelijk elkaar ontmoeten om de dialoog te voeren over het onderwijs en de aansluiting op de arbeidsmarkt en te komen tot concrete projecten. Daarnaast is er echter ook een website en een webtijdschrift waarin informatie wordt verzameld en kennis wordt verspreid en wordt er gebruik gemaakt van sociale media zoals twitter (@EducAgLimburg). Het twitter account heeft momenteel 99 volgers, waaronder veel docenten. Hiermee is dit account één van de manieren om docenten in contact te brengen met de activiteiten van de EAL.

Op verschillende landelijke bijeenkomsten zijn presentaties gehouden over de EAL als concept of over de verschillende onderdelen ervan: Big Data seminar Ministerie van OCW, DTT bijeenkomst met CITO en CvTE, NRO congres 'op verkenning'. Op de Kennismarkt van het Ministerie van OCW is een gezamenlijke presentatie gegeven door leerkrachten, beleidsmedewerkers van de Provincie en

onderzoekers. Hierbij is benadrukt dat dialoog steeds de sleutel moet zijn om elkaar te kunnen begrijpen en te kunnen samenwerken. Ook is via de academische opleidingsschool Limburg het gedachtegoed van de EAL onder leraren in Limburg verder verspreid via presentatie op het jaarlijks symposium en deelname aan de OOG2-groep. De bekendheid van de educatieve agenda Limburg onder docenten in Limburg is een belangrijk aandachtspunt. Nadat bestuurders bekend zijn geraakt met het concept is het zaak door te dringen in het onderwijsveld en de leerkrachten te bereiken.

Daarnaast zijn er met verschillende landelijke organisaties gesprekken gevoerd over de EAL, waaronder het Ministerie van OCW, Inspectie van het Onderwijs, OnderwijsRaad, en het NRO. Men is zeer geïnteresseerd in hoe de EAL als dergelijke samenwerkingsverband is opgezet en hoe de resultaten bij alle betrokkenen gevoeld kunnen worden. In april 2016 staat een werkbezoek gepland vanuit verschillende ministeries (OCW, Financiën, EZ), NRO, PO-raad en VO-raad om hierover met diverse betrokkenen in de EAL door te praten. Eerder zijn kwartiermakers van het NRO die bezig zijn met het opzetten van een nationaal onderwijscohort al in gesprek gegaan met betrokkenen bij de OnderwijsMonitor Limburg. Ook internationaal is er interesse in het model van de EAL, waarbij we samen met de Universiteit van Tübingen en de Universiteit van Leuven die vergelijkbare programma's kennen van gedachten wisselen.

Website en webtijdschrift

Het webtijdschrift educatieveagendalimburg.nl is 1 mei 2015 online gegaan en verder ontwikkeld en onderhouden. In het webtijdschrift worden ervaringen, visies en kennis gedeeld door leerkrachten, onderzoekers, schoolbestuurders, interne begeleiders, leerlingen, ouders, beleidsambtenaren en een ieder die betrokken is of zich betrokken voelt bij het Limburgse onderwijs en de aansluiting met de arbeidsmarkt. Er zijn in de loop van het jaar 45 bijdragen geleverd waarvan 17 door betrokkenen van een kennisinstelling, tien door bestuurders van een onderwijsstichting, acht van leerkrachten in primair, voortgezet of middelbaar beroepsonderwijs, vijf door leerlingen van het voortgezet onderwijs en vijf door betrokkenen uit het beleid (Provincie Limburg, Tweede Kamer).

De thema's die behandeld zijn in de artikelen zijn leraren, motivatie en schoolhouding, opbrengstgericht werken, toetsen, curriculum, talentontwikkeling, onderzoekend leren, creativiteit, technologie in het onderwijs en de EAL of samenwerking tussen onderwijsprofessionals meer in het algemeen.

Op andere pagina's van de website wordt informatie verschaft over de educatieve agenda Limburg en de verschillende projecten die worden uitgevoerd. De website groeit langzaam als informatiebron en platform om kennis over het Limburgse onderwijs met elkaar te delen.

Media

De EAL is ook meerdere keren in het nieuws geweest en daarnaast zijn er artikelen verschenen over vraagstukken in het Limburgse onderwijs waaraan binnen de EAL aandacht wordt geschonken. In 2015 zijn bijdragen verschenen waarin misverstanden over schooladvies en eindtoets op een rij zijn gezet op basis van gegevens in Limburg en waarin aandacht wordt besteed aan de activiteiten die Limburgse

scholen ondernemen in het kader van ontwikkeling van 21e-eeuwse vaardigheden.⁶ *Vrij Nederland* plaatste in februari 2015 een interview met Paul Jungbluth, die in 2007 het initiatief nam voor één van de voorlopers van de EAL, over het achterstandenbeleid in het onderwijs.⁷ In 2015 is er naar aanleiding van de begrotingsplannen die op Prinsjesdag zijn gepresenteerd een stukje geschreven door Karien Coppens en Lex Borghans in *Economisch Statistische Berichten* over de gevolgen voor het jonge kind waarbij gebruik gemaakt is van gegevens uit de *OnderwijsMonitor Limburg*.⁸ Esmee Jonk schreef in *School Management Totaal* over de workshops die met docenten in het voortgezet onderwijs worden georganiseerd en waar de afstroom van leerlingen op de eigen school wordt geanalyseerd met data uit de *OnderwijsMonitor Limburg*.⁹

Governance

Om te zorgen voor een goede stroomlijning van het beheer en de verantwoording van de EAL, en voor een continue dialoog tussen de penvoerder en de Provincie Limburg, is de governance structuur voor de EAL ingericht zoals weergegeven in figuur 3. Het Geregeld Overleg waarin het college van bestuur van de penvoerder (UM) en de Provincie zijn vertegenwoordigd, monitort de voortgang van de EAL. Het Geregeld Overleg bespreekt jaarlijks de voortgangsrapportage en jaarplannen op strategisch niveau. In oktober 2015 heeft dit overleg voor de eerste keer plaats gevonden. De Raad van Advies geeft onafhankelijk, inhoudelijk advies aan de stuurgroep over de manier waarop de resultaat- en inspanningsverplichtingen gerealiseerd zouden moeten/kunnen worden. Deze Raad van Advies bestaat uit één onafhankelijke inhoudsdeskundige, welke door de Provincie en de Penvoerder gezamenlijk wordt benoemd. Er is in 2015 overleg geweest tussen de Universiteit Maastricht en de Provincie Limburg over de aan te stellen persoon in de Raad van Advies waarmee alle partijen konden instemmen. Besloten is dhr. Rien Rouw te benaderen. Deze heeft in december 2015 toegezegd plaats te nemen in de Raad van Advies. Rien Rouw is werkzaam bij de directie kennis van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en bij de OECD. Eind maart 2016 heeft dhr. Rouw de voortgangsrapportage van 2015 ontvangen en zijn advies volgt in april 2016.

De stuurgroep bestaat uit één medewerker van elke deelnemende kennisinstelling, één vertegenwoordiger van de besturen voor elke onderwijssector (po, vo en mbo), de programmacoördinator en een vertegenwoordiger van de Provincie Limburg. Deze laatste heeft een adviserende, en geen besluitvormende, rol. Naast de ambtelijke verantwoordelijkheden zoals het opstellen van voortgangsrapportages en jaarplannen agendaert de stuurgroep belangrijke thema's in het Limburgse onderwijs. Daarbij ontleent ze input aan thematisch ingerichte denktanks. De stuurgroep komt eens per twee maanden samen om de koers van de EAL te bepalen.

De programmacoördinator bewaakt de continuïteit van de EAL als geheel en van de verschillende activiteiten daarbinnen. De programmacoördinator informeert zich over de voortgang van de

⁶ Lex Borghans en Trudie Schils, Vijf misverstanden over eindtoets en schooladvies op een rij, *Dagblad De Limburger*, april 2015. Monique Evers en Josette Mulders, Stop eens wat meer in je rugzak, *Dagblad De Limburger*, april 2015.

⁷ Paul Jungbluth over de prijs van zwak onderwijs, *Vrij Nederland*, februari 2015, pagina 32-37.

⁸ Lex Borghans en Karien Coppens, Kind of arbeidsmarkt?, *Economisch Statistische Berichten*, 100 (4718), september 2015.

⁹ Esmee Jonk, Afstroom in de onderbouw van het voortgezet onderwijs, *School Management Totaal*, editie 2, april 2015.

activiteiten binnen de verschillende projecten en de proactieve kwaliteitszorg, informeert de rest van de stuurgroep en zorgt voor onderlinge afstemming van de verschillende programmaonderdelen. De programmacoördinator wordt daarbij direct ondersteund door de drie projectleiders voor de onderwijssectoren.

Ook is gewerkt aan een consortium overeenkomst die alle betrokken partijen dienen te ondertekenen. Juristen van de Universiteit Maastricht hebben in samenwerking met vertegenwoordigers van schoolbesturen uitgezocht op welke manier de consortiumovereenkomst het beste vormgegeven kan worden. Zowel de betrokkenheid van schoolbesturen en scholen alsook de geleidelijke toetreding van partners tot de EAL maakt zorgvuldige opstelling van de overeenkomst noodzakelijk. De consortiumovereenkomst is naar verwachting begin 2016 gereed voor verspreiding.

Figuur 3: Governance structuur EAL

